قوتابێتی - 1

وانەی سێیەم

نوێژ

ڕابەری گروپ: نوێژ بکە لەپێناوی تەرخانکردنی گروپەکەت و ئەم بەرنامەیەی ئامادەکردنی قوتابی بۆ خوداوەند.

فێربکە: (پەرستن) چییە؟ پەرستن باری کڕنۆش بردن و نوشتانەوە و ملکەچی و خۆتەرخانکردنە بۆ خودا، ئەویش بەڕێگای نوێژ و شێوازی ژیانمان دەریدەخەین.

بۆ ئەوەی خودا بپەرستین، پێویستە بزانین خودا کێیە. لەم وانەیەدا تەنها سیفەتێك لە سیفەتەکانی خودا فێردەبین.

(ڕابەری گروپ: ئەو وانەیە بخوێنە سەبارەت بەوەی کە خودا مەزن و تواناداره).

ستایش و پەرستن

خودا مەزن و تواناداره

پەرتووگی ئەیوب **بخوێنە**

(زەبووری 19: 1 – 4) (ئەیوب38: 4-5) ﴿زەوی﴾ (ئەیوب38: 8-11) ﴿دەریا﴾ (ئەیوب38: 31-33) ﴿هەسارەکان﴾ (ئیشایا40: 25-26).

خودا گرە و لەگەڵ مرۆڤ دەکات بۆ ئەوەی مەزنی و توانای تێبگەن! هیچ شتێك نییە لەسەر گۆی زەوی بەراورد بکرێت لەگەڵ مەزنی خودا. چیای هیمالایا و زەریای هێمن زۆر بچووکن. هیچ شتێك نییە لە کۆمەڵەی خۆر بەراورد بکرێت لەگەڵ مەزنی خودا، هەتاوەکو خۆر زۆر بچووکە. کەواتە ئەو شتە چییە کە خەڵکی دەتوانن بەراوردی بکەن لەگەڵ مەزنی و توانای خودا؟ لە ڕاستیدا خەڵکی نازانن چی شتێك زۆر گەورەیە بەراوردی بکەن بە خودا. بۆیە خەڵکی هیچیان پێناکرێ تەنها بیدەنگبن. هەروەها خودا خەڵکی بانگهێشت دەکات سەیری ئەستێرە و هەسارەکان بکەن و بیر لە دروستکاری بکەنەوە. بیر لە هەندێ لەم ڕاستییانەی خوارەوە بکەوە کە تایبەتە بە ئەستێرە و هەسارەکان:

1 ژمارەی ئەستێرەکان

لە شەوێکی ڕەوان و تاریکدا، دەتوانی بە بێ تەلەسکۆب نزیکەی 2000 ئەستێرە ببینی. زۆربەی ئەم ئەستێرانە بۆ هۆکی ئێمە دەگەڕێتەوە کە پێی دەوترێ (درب تبانە) کە نزیکەی 100000000000 ئەستێرە لە خۆوە دەگرێت. ئەگەر بە تەلەسکۆب سەیری ئاسمانت کرد دەتوانی نزیکەی 1000000000 هۆك و 3000000000 ئەستێرەی تاك ببینی. و هەندێ ئەستێرە هەیە کە تاوەکو ئێستا کەس نەیانی بینیوە چونکە هێشتا ڕوناکییەکانیان نەگەیشتۆتە زەوی! بەڵام زانایان پێشبینی بوونی 20000000000000000000000 ئەستێرە دەکەن لەو گەردوونەی کە دەیناسین!

2 دووری ئەستێرەکان

تاکە ئەستێرە لە سیستەمی خۆری ئێمە (خۆرە). خۆر 150000000کم لە زەوی دوورە. بەڵام چۆن دەتوانین خەیاڵی ئەم دووریە بکەین؟ ئەگەر بە فڕۆکەیەکی نوێ بەرەو خۆر بڕۆیت کە خێراییەکەی 1000کم بێت لە کاتژمێرێکدا، ئەوا پێویستیت بە 17 ساڵ هەیە بۆ ئەوەی بگەیتە خۆر. دووری نێوان ئەو ئەستێرانەی لە گەردووناندا هەیە زۆر گەورەیە بە شێوەیەك کە زانایان (ساڵی تیشکی) بەکار دەهێنن بۆ پێوانی ئەم دووریانە. چونکە تیشك خێراترین شتە کە مرۆڤ دەیزانێت. تیشك بە خێرایی 300000کم لە خولەکێکدا دەگوازرێتەوە. کەواتە خۆر دەتوانێ 7.5 بە دەوری زەویدا بسووڕێتەوە لە چرکەیەکدا. بەم شێوەیە ساڵی تیشکی واتا ئەو دووریەی کە تیشك دەتوانێ بیبڕێ لە ساڵێکدا. بەمەش ساڵی تیشکی دەکاتە دووری 9454000000000کم! بۆ نموونە مانگ چرکەیەك و سێیەکی چرکەی تیشکی لێمان دوورە. هەسارەی (مەریخ) پێنج خولەکی تیشکی لێمان دوورە. خۆر 8 خولەکی تیشکی لێمان دوورە. (بلۆتۆ) پێنج کاتژمێری خۆری لێمان دوورە. بەڵام نزیکترین ئەستێرە لە سیستەمی خۆر 4.3 ساڵی تیشکی لێیان دوورە. بەڵام هۆکی ئێمە کە پێی دەوترێ (درب التبانه) تیرەی نزیکەی 100000 ساڵی تیشکییە! نزیکترین هۆك لە ئێمە کە پێی دەوترێ (هۆکی لوبی) کە چەندەها بلیۆن ئەستێرە لە خۆ دەگرێت، زیاتر لە ملیۆنێك ساڵی تیشکی لێمان دوورە. بەڵام ئەستێرەکان چەندەها بلیۆن ساڵی تیشکی لێمان دوورن!

لەبەر ئەمە مرۆڤ ناتوانێت لەم گەردوونە بێ سنوورە تێبگات!

قبارەی ئەستێرەکان

تیرەی هەسارەی زەوی 12.756کم. بەڵام تیرەی خۆر لە تیرەی زەوی 109 جار گەورەترە. بەڵام ئەستێرەیتر هەیە تیرەی 100 جار یاخود هەتاوەکو 1000 جار بەقەد تیرەی خۆرە. هەروەها قەبارەی ئەم ئەستێرانە زۆر گەورەیە بە شێوەیەك کە هەندێ بەشی کۆمەڵەی خۆرمان (بە تایبەتی خۆر، عەتارد، زوهرە، زەوی، مەریخ) بە ئارەزوی خۆی لەناو یەکێك لەم ئەستێرانە بسووڕێتەوە. ئەگەر وا دابنێین کە تیرەی خۆر 1ملم بێت، ئەوا تیرەی خۆر بە هەمان پێوەر 11سم دەبێت. تیرەی گەورەترین ئەستێرەی ناسراو لای ئێمە 100م دەبێت. لەگەڵ ئەوەی دەتوانین دەربارەی ئەو ئەستێرانە بخوێنین کە لەم گەردوونەدا هەیە بە هۆی دووربینی گەردوونی، بەڵام کێ دروستکەری ئەم ئەستێرانەیە کە گەورەترین شتە لەم گەردوونەدا! کتێبی پیرۆز دەفەرموێت کە خودا دروستکەری هەموو ئەم ئەستێرانەیە. ئەو فەرمان بە جووڵەی ئەم ئەستێرە و هەسارانە دەدات و ئەو بۆ هەر ئەستێرەیەك ناوێکی تایبەتی دانا! بەم شێوەیە ئەگەر مرۆڤ نەتوانێت لە ژمارە و دووری و قەبارەی ئەستێرەکان تێبگات، ئەوا چۆن دەتوانێت لە دروستکەری ئەم ئەستێرانە تێبگات؟ لە دواییدا بوونی ئەم ئەستێرە جوانانە نیشانەیەکە بۆ بوونی خودایەکی مەزن و توانادار.

بەشداریکردن

مزگێنی مەتتا

بەنۆرە بەشداری بکەن (یان لە بە پەراوی خەڵوەتی ڕۆحی تایبەت بە هەریەکێك لەئێوە بخوێنە) ئەوەی فێری بوونە لەکاتی خەڵوەت ڕۆحییەکان یان خوێندنەوەی ئەو برگە کتێبیانەی دەستنیشان کراوە بۆتان (مەتتا8: 1-11: 24) لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەوەی بەشداریکردنەکان کورت بێت. گوێ بگرن لەو کەسەی بەشداری دەکات و مامەڵە بکەن لەگەڵ ئەوەی بە تەواوی دەیڵێت و قبوولی بکەن، کێبڕکێی ئەو شتانە مەکەن کە بەشداری دەکات.

فێرکردن

ئینجیل: بیرۆکەکانی ئینجیل

کاتێك بەشداری پەیامی ئینجیل دەکەین لەگەڵ کەسانیتر، دەبێت توانای ئەوەمان هەبێت واتای وشەکان ڕوون بکەینەوە کە لە گفتووگۆکەمان بەکاری دەهێنین. یارمەتی خەڵك بدە بۆ تێگەیشتنی واتاکانی (گوناه، مردن، لێپرسینەوەی ڕۆژی دوایی) هەروەها (بۆچی باوەڕمان وایە کە عیسای مەسیح تاکە ڕێگایە بۆ خودای باوك) و واتای (باوەڕهێنان بە عیسای مەسیح).

ئـ: پەیامی ئینجیل

واتای وشەی ئینجیل هەواڵی خۆش. (یاخود مزگێنی) سەبارەت بە گەورەترین شت کە خودا بە مرۆڤی بەخشی. دەتوانێ پەیامی ئینجیل بە چەندەها شێوە پێشکەش بکرێ: لە ڕێگای بانگهێشت کردنی و وتنی گۆرانی ڕوحی و دراما و وێنە و نەخشە کێشان...هتد. ئەم وێنە شیکاریەی خوارەوە واتای ئینجیل **ڕوون** دەکاتەوە.
نەخشەی ئەم شێوەیە ڕاکێشە لە کاتی ڕوونکردنەوەی پەیامی ئینجیل بۆ کەسێك.
(یۆحەننا3: 16) *﴿چونکە خودا بەم جۆرە جیهانی خۆشویست، تەنانەت کوڕە تاقانەکەی بەختکرد، تاکو هەر کەسێك باوەڕی پێ بهێنێت لەناو نەچێت، بەڵکو ژیانی تاهەتایی هەبێت﴾.*

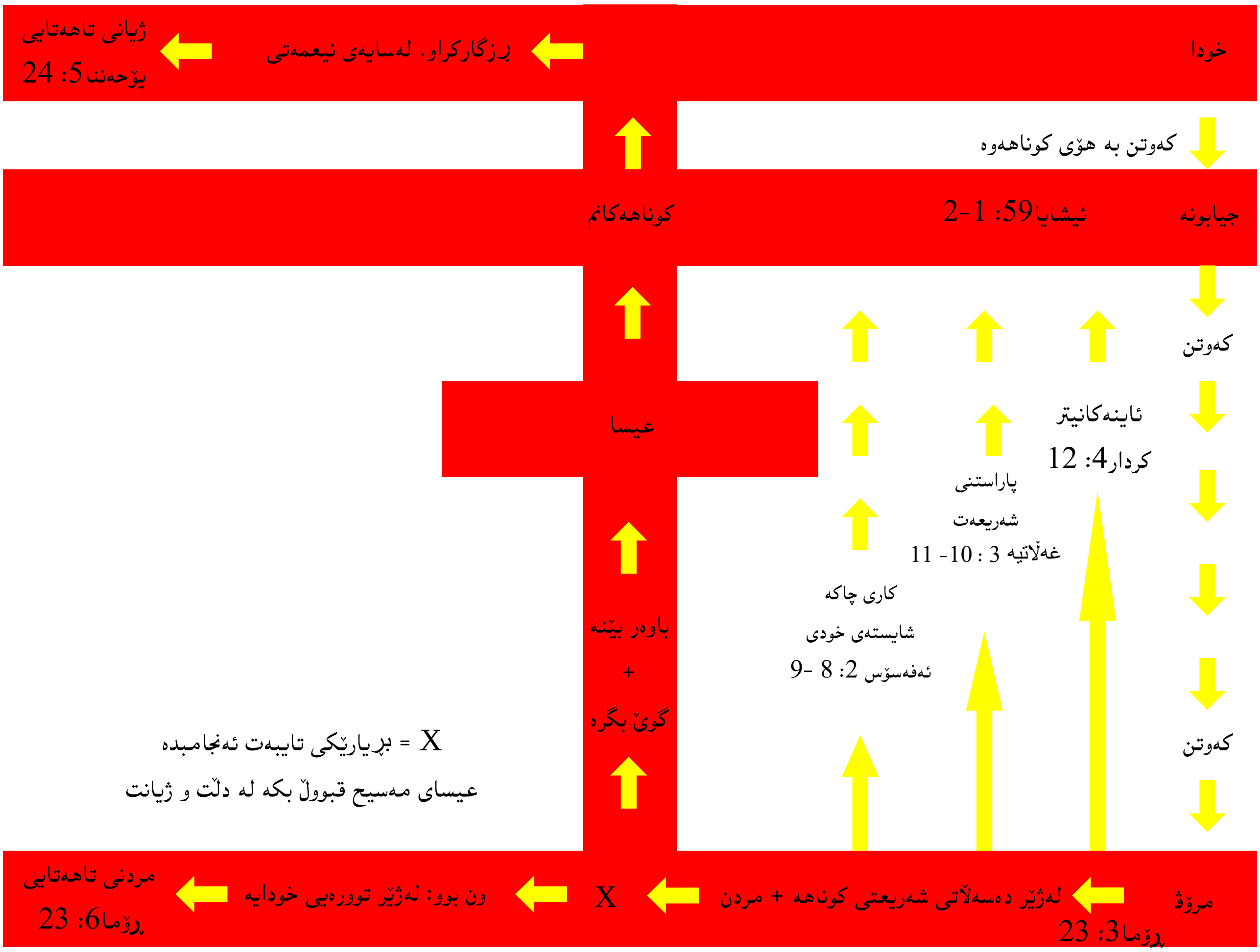

ڕێکخستنی روونکردنەوە بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

1- پەیدابوون 1: 27 یۆحەنا3: 16   2. ئیشایا59: 1-2   3. ڕۆما3: 23   4. ڕۆما6: 23 ت

5. کردار4: 12   6. غەلاتیە 3: 10-11   8. ئەفەسۆس2: 8-9   9. یۆحەنا3: 16 ،

یەعقوب 2: 10 1 پەترۆس 2:24 1 پەترۆس 3: 18 یۆحەننا 5: 24

ب: واتای (گوناها) لە کتێبی پیرۆز

کتێبی پیرۆز دەفەرموێت ﴿*لەبەر ئەوەی هەموو گوناهیان کرد و لە شکۆی خودا کەوتن*﴾ (ڕۆما3: 23)

فێربکە: نووسەری (زەبووری 51 : 3 -4) (لە زمانی عیبریدا) سێ وشە بەکار دەهێنێ بە واتای (گوناه) ئەوانەش (یاخی بوون، سەرپێچی، کوناه).

1

واتای ووشەی

(گوناه)

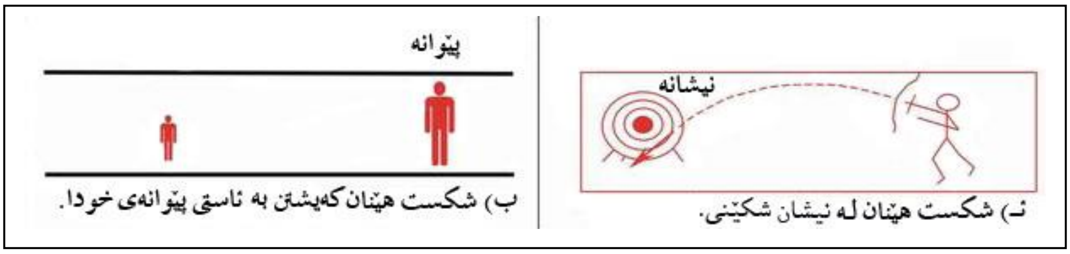

ئـا واتای گوناه نەگەیشتن بە مەبەستی خودا لە ژیانت. مەبەستی خودا بۆ مرۆڤ ئەوە نییە پابەندی ئاینێك بێت، بەڵكو پەیوەندی ڕاستی هەبێت لەگەڵ خودا، کە خودی خۆی ئاشکرا کردووە لە کتێبی پیرۆز. کاتێك پەیوەنی لەگەڵ خودا ڕاست دەبێت، ئەوا پەیوەندی لەگەڵ خەڵكیتریش ڕاست دەبێت و دەتوانن کاری ڕاست ئەنجام بدەن لە دیدەی خودا. بۆیە کەسی (گوناهبار) ئەو کەسەیە کە شکست دێنێت لە نیشان شکێنی مەبەستی خودا لە ژیانی کە ئەویش ئەنجامدانی پەیوەندییەکی ڕاستە لەگەڵ خودا.

ب) گوناھ واتای نەگەیشتن بە پێوەری تەواوی خودا دەگەیەنێ. پێوەری خودا بۆ ژیانی ڕاست و کاری چاکە عیسای مەسیح و فێرکردنەکانییەتی کە لە کتێبی پیرۆز نووسراوە. ئاینت ھەرچی بێت، ئەوا ژیان و کردەوەکانت بەم پێوەرە تەواوە پێوانە دەکرێ کە خودا دایناوە. کتێبی پیرۆز دەڵێت کەس نەیتوانی لە جیھانەدا بگاتە ئەم پێوەرە تەواوە کە خودا بۆمانی داناوە. ھەتاوەکو ئەو کەسانەی کە ژیانێکی نموونەیی بەسەر دەبەن و زۆر کردەوەی چاك ئەنجام دەدەن ئەو توانایەیان نییە بگەنە پێوەری تەواوی خودا (ڕۆما3: 10-12،23). کەس تا ئێستا نەیتوانیوە بگاتە ئەم پێوەرە! بۆیە ھیچ کەسێك ناتوانێ ڕزگاربوون بەدەست بھێنێ لە ڕێگای ئاینییەوە، یاخود لە ڕێگای جێبەجێکردنی شەریعەت، یاخود لە ڕێگای کاری چاکە. ھیچ کەسێك بە شێوەیەکی تەواو چاك نییە. (گوناھ) تەنھا تاوان کردن یاخود ئەنجامدانی کارێکی خراپ نییە، بەڵکو شکست ھێنانە لە نیشان شکێنی مەبەستی خودایە. شکست ھێنانە لە گەیشتن بە پێوەری تەواوی خودا.

٢

واتای ووشەی یاخی بوون

ئـ) شکاندنی سنوورەکانی خودا.

ب) یاخی بوون لەخودا.

ئـ) یاخی بوون واتای شکاندنی ئەو سنوورانەیە کە خودا بۆ مرۆڤی داناوە. ئەو سنوورانەش لەم چەند جێگایەدا دەبیندرێتەوە (ڕاسپاردەکان، قەدەغەکراوەکان، ئەو وانانەی کە خودا دایناوە و خودی خۆی پێ ئاشکرا کردووە لە کتێبی پیرۆز. لەبەر ئەوەی زۆربەی کات خەڵکی حەز دەکەن ئەو کارە بکەن کە خودا قەدەغەی کردووە، ھەندێ خۆیان لە بێئاگایی دەدەن لەوەی خودا فەرمانی پێکردوون، بۆیە خودا ناویان لێدەنێت (یاخی بووان). مەبەستی یاخی بوون سەرپێچی کردنی فێرکردنی مامۆستایانی ئاین نییە. بەڵکو سەرپێچی کردنی ئەو یاسا و سنوورانەیە کە خودا بۆ دەرخستنی خودی خۆی لە کتێبی پیرۆز داینا.

ب) واتای یاخی بوون سەرکێشی کردنی بەئەنقەسەتە بەرامبەر بە خودا. خەڵکی لە پەیمانی کۆندا سەرکێشیان کرد بەرامبەر بە خودا و بە ئارەزووی خۆیان ھەڵسوکەوتیان دەکرد (دادوەران21: 25). ھەتا ئێستاش خەڵکی بە ئەنقەست درۆ بڵاودەکەنەوە سەبارەت بە خودا کە خودی خۆی لە کتێبی پیرۆز ئاشکرا کرد. ھەروەھا بە ئاشکرا پەیامی خودایان نەدەویست و گاڵتەیان بە بنەما ئەخلاقیەکان و دانایی خودا دەکر. نەك تەنھا ئەمە، بەڵکو یاخی بوونیان لەسەر زەوی بڵاو دەکردەوە و خەڵکیان ھان دادا بۆ ڕەوشت تێکچوون و دڵ ڕەقی بەرامبەر خودای کتێبی پیرۆز. ئەمەش سەرکێشی کردنە. یاخی بوون و سەرکێشی بە گوناھێکی ڕوون دادەنرێن.

٣

واتای وشەی سەرپێچی

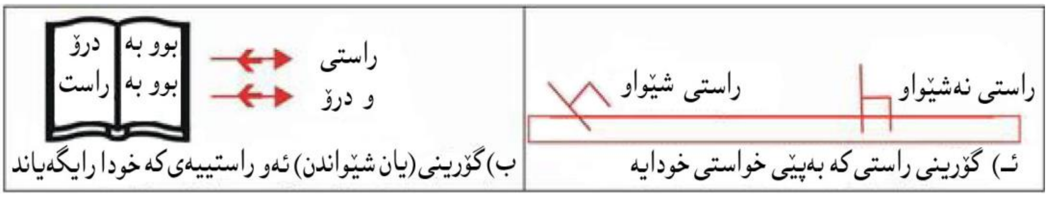

ئـ) گۆرینی راستی کە بەپێی خواستی خودایە

ب) گۆرینی (یان شێواندن) ئەو راستییەی کە خودا رایگەیاند

ئـ) واتای سەرپێچی کردن گۆڕینی ڕاستی بەزیرەکی بەمەرجێك بە پێی بیری خودا بێت. ھەموو خەڵك تێڕوانینێکیان ھەیە بۆ ئەو جیھانەی لێی دەژین، تێڕوانینی خۆیان لە ڕێگای ڕاو بۆچوونیان سەبارەت بە بوون و ڕاستی ئێستا دەردەبڕن و لە ڕێگای تێگەیشتن ھەڵوێستیان و بیروباوەڕ و بنەماکانیان دەردەبڕن، ھەروەھا لە ڕێگای کەلتوور بنکەکانیان دەردەبڕن. بەڵام خودای کتێبی پیرۆز تێڕوانینی ڕاستی خۆی بۆ جیھان دەرخست لە ڕێگای خودا عیسای مەسیح و لە ڕێگای کتێبی پیرۆز. دەتوانین تێڕوانینی خودا بۆ جیھان ناو بنێین (کەلتووری شانشینی خودا)! لە شانشینی خودا شێوەی زۆری جۆراوجۆر ھەیە بۆ داڕشتن و دەربڕین، بەڵام دەبێت ھەموو ئەو داڕشتنانە ڕای عیسای مەسیح و کتێبی پیرۆز دەربڕێ. چونکە خودای کتێبی پیرۆز دەیەوێت .

هەموو خەڵکی کەلتووری شانشینی خودا بزانن و باوەڕی پێبکەن و بە پێی ئەو بژین. بەڵام کە خەڵك تێڕوانینی جیهانی تایبەت بە خۆیان دادەڕێژن، کە هەڵدەستن بە دارشتنی بیر و باوەڕو بنەمای تایبەت بە خۆیان، کەواتە ئەوان ئەو ڕاستییەی خودا دەیبینیٚ دەیگۆڕن، ئەمەش سەرپێچییەکە لە تێڕوانینی خودا.

ب) سەرپێچی واتای گۆڕین (یان شێوان) دەدات، گۆڕینی ئەو ڕاستییەی کە خودا لە کتێبی پیرۆز دیاری کردووە. خودا لە کتێبی پیرۆز بە ڕوونی ڕاستی ئاشکرا کردووە. بەڵام خەڵك بە ئەنقەست بە خراپی ڕاستی کتێبی شلۆقە کرد (ئیشایا5: 20). هەندێك وا دەکەن کتێبی پیرۆز ئەو شتانە بڵێت کە خۆیان دەیانەوێت (زەبووری56: 6) هەندێکیش خۆیان لە بێئاگایی دەدەن لەهەندیٚ لەو ڕاستییانەی کتێبی پیرۆز، لەگەڵ ئەوەی کە خودا دەیەوێت بیری لێبکەنەوە و فێربن (بینین22: 18-19) لە ئەنجامی ئەوەش زۆر نێردراوی درۆ هەن و زۆر کەس هەیە ڕێی بزر کردووە بە هۆی ئەو نێردراوە درۆیانە (مەتتا24: 11) کەواتە ئەمە سەرپێچییە. زۆر جار سەرپێچی لە شێوەی خراپە دێت کە داپۆشراوە بە ڕوویەکی جوان. بۆیە خراپەیەکی قایلکەرە و زۆر جار لە ژێر ماسکی ئاین خۆی حەشاردراوە.
2کۆڕنسوس 2: 17 2کۆڕنسوس 4: 2 مەتتا 15: 6- 9

4

ئـ) بنچینەی (ڕەگی) گوناه = سەربەخۆیی لە خودا
= پەیوەندیەکی پچڕاو لەگەڵ خودا
= شکست هێنان لە نیشان شکێنی مەبەستی خودا
= شکاندنی سنوورەکانی خودا
= یاخی بوون لە خودا
= گۆڕین (ناشرین) کردنی ووشەی خودا

پووختە: (بنچینەی) گوناه و (بەرهەمی) گوناه

ب) بەرهەمی گوناه
= ئەنجامدانی ئەو شتانەی خودا قەدەغەی کردووە
= ئەنجام نەدانی ئەو شتانەی خودا فەرمانی پێکردووە

ئـ) بنچینەی (گوناه) جێگرتنە لە دەوری خود، یان بەسبوونی خودی یان سەربەخۆیی لە خودا. بنچینە (ڕەگی) ئەو پەیوەندیە پچڕاوەیە لەگەڵ خودا کە خودی خۆی لە کتێبی پیرۆز ئاشکرا کردووە. هەروەها بنچینەی (گوناه) ئەوەیە کە مرۆڤ خۆی مەبەست و پێوەرەکانی دابنێت دوور لە خودا. بنچینەی (گوناه) ئەوەیە کە مرۆڤ بە پێی ئەو یاسا و سنوورە بژیت کە خۆی وێنەی کێشاوە و داینائوە بۆ خۆی کە زۆربەی کات دەکەوێتە دەرەوەی ئەو سنوورەی کە خودا وێنەی کێشاوە. یان مرۆڤ بە بیٚ سنوور بژیت. بنچینەی (گوناه) ئەوەیە کە مرۆڤ خۆی کەلتووری خۆی و تێڕوانینی خۆی بۆ جیهان دارێژیٚ، باوەڕی پێی هەبێت دوور لە خودا کە خودی خۆی ئاشکرا کردووە لە کتێبی پیرۆز. لەگەڵ ئەوەی کە مرۆڤ وادەزانیٚ کە هیچ شتێکی هەڵە ناکات، تەنها کاری چاکە دەکات، بەڵام هێشتا گوناهبارە لە تێڕوانینی خودا چونکە ژیانی لە دووری خودای ڕاستی زیندووی تاك دەباتە سەر. بنچینەی (گوناه) ئەوەیە کە مرۆڤ بەو شێوەیە بژێت کە پێی خۆشە و ئەوەی پێی خۆشە بیکات لە بری ئەوەی بەو شێوەیە بژی کە خودا دەیەوێت و ئەو کارانە ئەنجام بدات کە خودا دەیەوێت. هەروەها بنچینەی (گوناه) ئەوەیە کە جێگیربێت لە دەوری خود، یان سەربەخۆیی لە خودا کە خودی خۆی لە کتێبی پیرۆز ئاشکرا کردووە.

ب) بەرهەمی گوناه ئەنجامدانی کارێکی هەڵەیە. هەروەها بەرهەمی گوناه لە بنچینە (ڕەگ)ی کوناه بەدی دێت. بەرهەمی کوناه واتا ئەو کارانە ئەنجام بدەیت کە خودا قەدەغەی کردووە. یان ئەنجام نەدانی ئەو کارانەی کە خودا فەرمانی پیٚ کردووە. دەتوانی لیستی گوناهەکان یان ئەو شتانەی خودا قەدەغەی کردووە (مەڕقۆس7: 20-23) (ڕۆما1: 28-32) (غەڵاتیە 5: 19-21) (تیتۆس3: 3) (بینین21: 8). بەڵام ئەو کارانەی خودا فەرمانی پیٚ کردووە: (یۆحەننا13: 34-35) (لۆقا6: 27-28) (کۆلۆسی3: 18- 4: 1) (عبرانییەکان3: 12-13) (عبرانییەکان12: 14-17) (یاقوب1: 27) (1پەترۆس2: 11-12).

پ: واتای مردن لە کتێبی پیرۆز

کتێبی پیرۆز دەڵێت﴿*چونکە کرێی گوناھ مردنە*﴾ (رۆما6: 23).

فێربکە: ووشەی مردن لە کتێبی پیرۆز سێ واتای هەیە : مردنی ڕوحی و مردنی لەشی و مردنی تاهەتایی.

1 مردنی ڕوحی

بخوێنە: (ئەفەسۆس2: 1-5 ، 12) (یۆحەننا 8: 24)

بدۆزە و گفتوگۆبکە: واتای مردنی ڕۆحی چییە؟

تێبینییەکان: مردنی ڕۆحی دۆخێکە کە ڕۆحی مرۆڤ تیایدا مردووە. واتا جیابوونەوە لە ژیانی خودای زیندووی کە خودی خۆی ئاشکرا کردووە لە کتێبی پیرۆز. خودا هەموو مرۆڤێکی دروست کردووە و ڕۆحی مرۆیی پێ بەخشیووە. لەو کارانەی کە ڕۆحی مرۆیی ئەنجامی دەدات توانایەتی لەسەر ناسینی خودا و بەستنی پەیوەندییە لەگەڵی. بەڵام لەبەر ئەوەی خەڵکی دووبارە لەدایك بوونی دووەمیان بەدەست نەهێناوە بەهۆی ڕۆحی پیرۆز، کەواتە ئەوان مردوون لە ڕۆحدا. ئەوان وا دەزانن خودا نییە، هەتاوەکو ئەگەر باوەڕیان هەبێت کە خودا هەیە، وا دەزانن کە لە دوور دەژیت واتا لە ئاسمان. بە واتایەکیتر ناسینێکی نزیك و کەسی خودا ناناسن و ناتوانن خۆشی وەربگرن لە هاوبەشی لەگەڵی. بەڵام کاتێك گوێبیستی پەیامی ئینجیل دەبن و باوەڕی پێدەێنن، واتە کە عیسای مەسیح لە دڵ و ژیانیان قبووڵ دەکەن، ئەوکات ڕۆحی پیرۆز (ڕۆحی خودا) دێت و تیایاندا دەژی (ئەفەسۆس1: 13) (رۆما8: 9-10) ئینجا ڕۆحی پیرۆز ڕۆحە مرۆییەکانیان زیندوو دەکات بۆ ئەوەی بتوانن ناسینێکی کەسی خودا بناسن و خۆشی وەربگرن لە هاوبەشی لەگەڵیدا. پەیدابوون 2: 7 یۆحەننا 1: 12- 13

بخوێنە: (زەبووری49: 10، 17) (گۆمکار9: 5-6، 10).

2 مردنی لەشی

بدۆزە و گفتوگۆبکە: واتای مردنی لەشی چییە؟

تێبینییەکان: مردنی لەشی ئەو دۆخەیە کە لەشی مرۆڤ دەوەستێت لە کارکردن. مردنی لەشی کاتێك ڕوودەدات کە ڕۆحی مرۆڤ لە لەشی مرۆڤ جیادەبێتەوە، هەروەها کاتێك کە مرۆڤ لە ژیانی سەر زەوی جیادەبێتەوە. ئەمە جیابوونەوەیە لە ئەندامە خۆشەویستەکانی خێزان و هاوڕێ ئازیزەکان، جیابوونەوەیە لە مولك و دەستکەوتەکان. کە مرۆڤ مردنێکی لەشی دەمرن ئەوا لەشەکانیان شی دەبێتەوە و دەبێتە خۆڵ لە گۆڕدا. ئەوکات هەرگیز ناگەڕێنەوە ئەم جیهانەی ئێستا و هەرگیز بەشداری شتێك ناکەن کە لە جیهانی ئێستا ڕوودەدات.

3 مردنی تاهەتایی

بخوێنە: (لۆقا16: 22-23) (مەتتا10: 28) (مەتتا25: 46)

(بینین20: 14-15) (بینین21: 8) (2تسالۆنیکی1: 8-9).

بدۆزە و گفتوگۆبکە: واتای مردنی تاهەتایی چییە؟

تێبینییەکان: بەر لەوەی ڕۆژی لێپرسینەوەی مەزن بێت، مردنی تاهەتایی دەبێتە نالاندنێکی تاهەتایی لە دۆزەخ بۆ ئەو ڕوحانەی کە باوەڕیان نییە. بەڵام دوای هاتنی ڕۆژی لێپرسینەوەی مەزن، ئەوا مردنی تاهەتایی دەبێتە نالاندنێکی تاهەتایی لە دۆزەخ بۆ ئەو ڕۆح و لەشانەی کە باوەڕیان نییە. مردنی تاهەتایی واتە جیابوونەوە تاهەتایە لە خودا.

ت: واتای (حوکم دان) لە کتێبی پیرۆز

کتێبی پیرۆز دەفەرموێت﴿*بەڵام ئەوەی باوەڕ ناهێنێت (بە عیسای مەسیح) ئەوا حوکم دراوە*﴾ (یۆحەننا3: 18)﴿*وەك بۆ مرۆڤ دانراوە جارێك بمرێ، دواتر لێپرسینەوەیە*﴾ (عیبرانییەکان9: 27).

فێربکە: لە کتێبی پیرۆز حوکم دان ئاماژە بە دوو جۆری حوکم دانی جیاواز دەکات: حوکم دانی ئێستای خودا (کاتی)، حوکم دانی داهاتووی خودا (تاهەتایی). حوکم دانی ئێستای خودا بە دوو شێوە دێت: خودا ڕێگا دەداتە حوکم دان. هەندێ جاریش خودا حوکم دادەگرێتە سەر مرۆڤ.

1 حوکم دانی ئێستای خودا (کاتی)

ئـا بخوێنە: (غەلاتیە 6: 7-8) (ڕۆما1: 28-32).

بدۆزە و گفتوگۆبکە: بۆچی خودا ڕێ دەداتە هەندێ شێوەی حوکم دان لەم سەردەمەدا؟

تێبینیەکان: چونکە خودا زەوی و مرۆڤی دروست کرد، کەواتە مافی خۆیەتی بڕیار ئەوە بدات کە چۆن ئەم مرۆڤانە بژین. خودا لە دروستکردنیدا یاسای ماددی داناوە. بۆ نموونە ئەگەر یاسای هێزی ڕاکێشانت بەلاوە نا، ئەوا دەکەوی و خۆت ئازار دەدەیت. هەروەها خودا لە دروستکردنیدا یاسای ڕەوشتی و ڕۆحی داناوە. کە خەڵکی خۆیان لە بێ ئاگایی دەدەن لە یاسای ئەخلاقی و ڕۆحی کە خودا دایناوە، ئەوا خودا ڕێیان پێدەدا ڕووبەڕووی ئاکامی ئەو گوناهانە ببنەوە کە ئەنجامیانداوە. بە واتایەکیتر (چیان چاندووە ئەوە دەدوورنەوە). بەم شێوەیە ئەو مرۆڤەی گوناهێك بکات حوکمی خودا بەدەست دەهێنێ. بۆ نموونە ئەو کەسەی تەمبەڵی بچێنێ هەژاری بەدەست دەهێنێ، ئەو کەسەی دوژمنی بچێنێ پەیوەندی ڕزی بەدەست دەهێنێ. ئەوەی ستەمکاری بچێنێ جەنگ بەدەست دەهێنێ، ئەو کەسەی ماددەی بێهۆشکەر بەدەست بهێنێ ڕاهاتن بەدەست دەهێنێ. ئایەتەکانی (ڕۆما1: 18-32) ئەوەمان فێردەکات کە دووری لە خودا ڕێگایە بۆ تێکچوونی ڕەوشتی و هەموو جۆرە خراپەیەك. لە زۆربەی حاڵەتەکاندا ئاکامی گوناهەکانی مرۆڤ لە ژیان دووچاری دەبێتەوە. زۆربەی کات ناڵاندن دەبێتە ئەنجامی سروشتی بیرو باوەڕە هەڵەکان و بڕیار و کردەوە هەڵەکانی مرۆڤ.

ب) بخوێنە: (لێڤییەکان26: 14-25) (عاموس4: 6-12) (خەگی1: 3-11) (حزقیال14: 21) (مەتتا24: 4-14) (بینین9: 20-21) (بینین16: 9). **بدۆزە و گفتوگۆبکە:** بۆچی خودا هەندێ شێوەی حوکمدان ئێستا دەهێنێتە جیهان؟

تێبینیەکان: هەموو جیهان موڵکی خودایە. هەروەها چاودێری هەموو هێزێکی سروشتی و هەموو ڕووداوەکانی مێژووی ژیانی مرۆڤ دەکات. هەندێ جار کە خەڵکی سەرپێچی فەرمانەکانی خودای زیندوو دەکەن یان پشتی لێدەکەن، ئەویش دەستی چاودێری و پاراستنیان لەسەر هەڵدەگرێت و لێپرسینەوەی ئێستای کاتییان بەسەردا دەسەپێنێ. بۆ نموونە، لەوانەیە بەرهەمەکانیان پێناگات، یان جەنگ وڵاتەکانیان وێران دەکات، یان خۆشەویستەکانیان زەرەری گەورەیان لێدەکەوێ، چیتر هەست بە قایلی ناکەن لە ژیان، هتد... هەروەها خودا زۆر جۆری کارەساتی سروشتی بەکارهێناوە وەکو (بوومەلەرزە، لافاو، وشکەساڵی، برسیەتی، نەخۆشی) بە درێژایی مێژووی مرۆڤ لەسەر زەوی بۆ ئەوەی خەڵکی ببینێ کە لە گوناهەکانیان ڕازی نییە. بۆئەوەی ئاگاداریان بکاتەوە بۆ گەڕانەوەیان بۆ لای.

پ) بخوێنە: (عیبرانییەکان12: 4-11). **بدۆزە و گفتوگۆبکە:** ئایا مەبەستی ڕاستی خودا چییە لە حوکم دانی ئێستای (کاتی) لەسەر مرۆڤ؟

تێبینیەکان: خودا حوکم دانی ئێستای (کاتی) دادەگرێتە سەر مرۆڤ بۆ ئەوەی ڕزگاریان بکات لە حوکم دانی داهاتووی تاهەتایی. مەبەست لە حوکم دانی ئێستای خودا ئاگادار کردنەوەی مرۆڤە، ئاشکرا کردنی گوناهەکانیان، سەرزەنشتکردنیان و تەمێکردنیان لەسەر گوناهەکانیان. چونکە مەبەستی خودا هەردەم ئەنجامدانی ئەو کارانەیە کە لە بەرژەوەندی خەڵکدایە. بۆیە مەبەستی خودا لە لێپرسینەوەی ئێستای گەڕانەوەی خەڵکە لە کردەوەی خراپ بۆ ئەوەی هاوبەشی خودا بکەن لە پیرۆزی و ڕاستوودروستیدا!

ئـا بخوێنە: (زەبووری73: 2-16) (گۆمکار12: 14)

پرسیار: کاتێك تەماشای ژیانی ڕاستوودروستان دەکەیت، پاشان بەهەمان شێوە تەماشای ژیانی تاوانباران دەکەیت، ئایا بۆچی ژیان بە دادوەر یان بە زۆردار وەسف دەکەیت؟

ڤێربکە: ژیان لە ڕوانگەی زۆردار و ستەمکارە دیاردەدات! چونکە ڕاستوودروستان دەناڵێنن، دڵ نەرمەکان بەگەڕدەخرێن، ڕوح سووکەکان دەتۆقێنرێن، هەژارەکان قەدەغەکراون. لە لایەکی ترەوە تاوانباران پەرەدەسێنن، خۆپەرستەکان پارە کۆدەکەنەوە، دڵ ڕەقەکان ڕۆح سووکەکان دەچەوسێننەوە، دەوڵەمەندەکان هەژاران هەژارتر دەکەن، ستەمکارەکان بە سەلامەتی لە جێگای خۆیان دەمرن لەو کاتەی پیرۆزکراوەکان هەتا وەکو مردن ئازار دەکێشن. بە گوێرەی بیرمان ئەگەر خودایێکی تواناداری و چاك هەبێت، ئەی چۆن ڕێگا بەم هەموو ستەمە دەدات لە جیهان؟ ئەگەر هیچ شتێك نەکات ئێستا یان دوای ئەم ژیانە بۆ کۆتایی هێنانی ئەم ستەمە و نەهێشتنی ئەم تاوانە، کەواتە خودا توانای نییە (واتە ناتوانێت ئەو کارە ئەنجام بدات)، یان چاك نییە (واتە گوێ بە ئەنجامدانی ئەو کارە نادات). بەڵام کتێبی پیرۆز بە ڕوونی فێر دەکات کە خودا زیندوو و توانا و دەسەڵاتێکی تەواوی هەیە، ڕۆژێك لە ڕۆژان یەکسانی لەسەر دەستی ڕوودەدات لە سەرانسەری جیهان. چونکە هەموو ئەو خەڵکەی لەسەر ئەم زەویە ژیاوە لە سەرەتای دروستبوونییەوە و تاوەکو کۆتایی بەرامبەر بە خودا ڕادەوەستن لە ڕۆژی لێپرسینەوەی کۆتایی.

بـا بخوێنە: (عیبرانییەکان9: 27) (مەتتا25: 31-33).

پرسیار: ئایا حوکم دانی خودا چۆن دەبێتە داهاتوویی؟

ڤێربکە: کتێبی پیرۆز پێمان ڕادەگەیەنێ کە مردنی لەشی مرۆڤ کۆتایی نییە! بەڵکو پاش مردنی ڕۆحی، سزایەکی سەختتر و گەورەتر هەیە بۆ مرۆڤـ! عیسای مەسیح دەگەڕێتەوە سەر زەوی. هەموو ئەوانەی لەسەر ئەم زەویە ژیان حوکم دەدرێن. خودا حوکم دەداتە سەر هەموو کارێك هەرچەند شاراوە بێت (گۆمکار12: 14). هەروەها هەموو خراپەکار و تاوانباران لە شانشینی خۆی دەردەکات (مەتتا13: 41). بێ باوەڕان لە باوەڕداران جیادەکاتەوە بۆ ئەوەی حوکمیان بەسەر بدات بە پێی پەیوەندیان بە عیسای مەسیحی خوداوەند (مەتتا25: 12). ئەوانەی کە باوەڕیان بە عیسای مەسیح نییە کە ڕزگاردەری ژیانیانە ئەوە بە پێی شەریعەتی خودا حوکم دەدرێن (ڕۆما 2: 10 -16). بە پێی بێ باوەڕیان (یۆحەننا3: 18- 21، 36). بە پێی کەم وکوڕیان (مەتتا25: 41-46). بە پێی کردەوە خراپەکانیان (بینین21: 8). بە پێی کەم زانینیان بۆ عیسای مەسیح و گاڵتەکردنیان بە ڕۆحی نیعمەت (عیبرانییەکان10: 26-31). بەم شێوەیە هەر کەسێك پەیامی ئینجیلی عیسای مەسیح ڕەتبکاتەوە ئەوە سزا دەدرێت لەسەر یاخی بوونی (2تسالۆنیکی1: 8 - 9). لەگەڵ ئەوەشدا، خودا بە یەکسانییەکی تەواو حوکم دەداتە هەموو کەسێك (لۆقا12: 47-48) ئەو چەوسێنراوان بە ڕاستوودروستی حوکم دەدات، هەژاران لە ڕۆحی بە بەزەیی حوکم دەدات (مەتتا5: 3-12)، دەوڵەمەندە نەوسنەکان لە کۆبوونەوەی خۆی بە دەست بەتاڵی دەردەکات (یاقوب5: 1-6)، ستەمکاران دەفەوتێنێت و حوکمی هەموو خەڵکی دەکات لەسەر ئەو ستەمەی ئەنجامیان داوە لەسەر زەوییەکەی! هەروەها سنوورێك بۆ لووتبەرز و خۆ بە زل زانەکان دادەنێت (ئیشایا13: 11) پاشا ستەمکارەکان لە پاشایەتییان لادەدات (دانیال2: 44-1) (کۆرینسۆس15: 25). بەڵام جێگای سزای تاهەتایی (نەوەك تیاچوونی تاهەتایی) پێی دەوترێت (ئاگر و گۆگرد یاخود (دۆزەخ)، دۆزەخ جێگای ئاگر و سزایە (لۆقا16: 23-26). ئەو شوێنەیە کە ستەمکاران تێیدا سزا دەدرێن بەبێ ئەوەی بفەوتێن. هەروەها شوێنی گریان و ئەو ئازارە توندەیە کە کۆتایی نایێت (مەرقۆس9: 42-49) جێگایەکە کەس ناتوانێ لێی دەرچێت (لۆقا16: 26) ستەمکاران بە سزایەکی تاهەتایی سزا دەدرێن، بە بێ ئەوەی خۆشەویستی و چاودێری خودا تاقی بکەنەوە لە ئامادەبوونی دەردەکرێن (2تسالۆنیکی1: 8-9). چونکە هەر کەسێك کە ناوی لە پەرتووکی ژیان نەبێت دەخرێتە ناو دەریاچەی ئاگر (بینین20: 15).

بەڵام ئەو کەسانەی باوەڕیان بە عیسای مەسیح هەیە کەوا خودا و ڕزگارکاری ژیانیانە حوکمی تاهەتاییان نادرێت (یۆحەننا5: 24-29) بەڵکو بەپێی جۆری ژیانیان حوکم دەدرێن، هەڵسووکەوتیان وەك باوەڕدارێکە لەسەر زەوی (2کۆرینسۆس5: 10) (1کۆرینسۆس3: 10-15).

نوێژ

نوێژ وەڵام دراو لەگەڵ ووشەی خودا

بە نۆرە وەکو گروپ نوێژ بەرز بکەنەوە بۆ خودا وەکو وەڵامدانەوەیەك بۆ ئەوەی ئەمڕۆ فێری بوونە. یاخود گرووپەکە دابەش بکە گرووپی دووانی یاخود سیانی و نوێژەکانتان بەرز بکەنەوە بۆ خودا وەکو وەڵامدانەوەیەك بۆ ئەوەی ئەمڕۆ فێری بوونە.

ئەرکی ماڵی
بۆ وانەی داهاتوو

بەڵێن: بەڵێن بدە وەڵامدانەوەت هەبێت لەگەڵ ئەو شتانەی کە خودا پێتی فەرمووە لە کتێبی پیرۆز. هەروەها بەڵێن بدە کۆڵنەدەیت لە خوێندنەوەی کتێبی پیرۆز بە شێوەیەکی ڕێك و پێك.

خەڵوەتی ڕۆحی: هەموو ڕۆژێك کاتێك بەسەر بەرە لە خەڵوەتی ڕۆحی. ڕۆژانە نیو بەشی بخوێنە (مەتتا8: 1-11: 24).

دەرخکردن: وردبەرەوە لە ئایەتە کتێبییە نوێکان و دەرخیان بکە. متمانەی ڕزگاربوون: (1یۆحەننا5: 11-13). هەموو ڕۆژێك پێداچوونەوەیەك بکە لەو ئایەتە کتێبییانەی دەرخت کردووە.

نوێژ: ئەم هەفتەیە سەبارەت بە شتێك یاخود کەسێکی دیاریکراو نوێژ بکە، چاوەڕوانبە خودا چی دەکات. (زەبووری5: 3 - 4).

زانیارییە نوێکان بنووسەوە لە پەڕاوی تایبەت بە قوتابێتی. ئەو تێبینیانەت بنووسە کە پەیوەندی هەیە بە خەڵوەتی ڕۆحی، دەرخکردن، خوێندنەوەی کتێبی، ئەم ئەرکە ماڵییە.